

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 17Co/1042/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6113232551
Dátum vydania rozhodnutia: 04. 11. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Zita Nagypálová
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2015:6113232551.1

Uznesenie

Krajský súd v Banskej Bystrici, ako súd odvolací, v právnej veci navrhovateľa X. P., nar. XX. T. XXXX, bytom P. nad O., P. XX, zastúpeného advokátom JUDr. Alexejom Ivankom, so sídlom Nám. osloboditeľov 73, 071 01 Michalovce, proti odporcovi Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, v konaní o zaplatenie náhrady škody o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 10C/413/2013-62 zo 16. júla 2014, takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Prvostupňový súd návrh na zaplatenie náhrady škody a nemajetkovej ujmy spôsobenej rozhodnutím súdu o vzatí do väzby zamietol pre dôvodne vznesenú námietku premlčania odporcom. Účastníci sa v konaní zhodli na tom, že nároky navrhovateľa je potrebné posudzovať podľa zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom, keďže navrhovateľ odvíja svoje nároky od uznesenia Okresného súdu Banská Bystrica z 15. marca 2003 sp. zn. Tp/25/03, ktorým bol navrhovateľ vzatý do väzby od 13. 03. 2003. Navrhovateľ uznal za dôvodnú obranu odporcu, že jeho nárok je premlčaný, ale námietku premlčania uplatnenú odporcom považoval za vznesenú v rozpore s dobrými mravmi. Súd konštatoval, že dôvodné vznesenie námietky premlčania nemožno považovať za konanie v rozpore s dobrými mravmi v zmysle § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“). Poznajúc rozhodnutia Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 718/11 i Krajského súdu v Žiline sp. zn. 9Co/459/2011 vyslovil záver, že posudzovanie námietky premlčania z hľadiska dobrých mravov by prichádzalo do úvahy len vtedy, ak by bol navrhovateľ konaním odporcu uvedený do situácie, za ktorej by návrh v rámci plynutia premlčacej doby nepodal. V súdnej veci ale takýto stav tvrdený ani preukázaný nebol. Nepriaznivý zdravotný stav navrhovateľa, prípadne jeho rezignácia na uplatnenie si nárokov na náhradu škody po odmietnutí uspokojenia nároku odporcom v rámci jeho predbežného prerokovania nemôže viesť k záveru, že odporcom vznesená námietka premlčania odporuje dobrým mravom.

Právo na náhradu trov konania nepriznal žiadnemu z účastníkov s odôvodnením, že úspešný odporca nežiadal priznať právo na náhradu trov konania.

Rozsudok okresného súdu napadli odvolaním obaja účastníci.

Navrhovateľ proti rozhodnutiu súdu vo veci samej namieta nesprávne právne posúdenie veci podľa § 205 ods. 2 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „O. s. p.“). Trval na tom, že námietka premlčania uplatnená odporcom je v rozpore s dobrými mravmi a jej akceptácia súdom je voči navrhovateľovi neprimerane tvrdá, až šikanózna, lebo konaním odporcu boli vážnym spôsobom porušené jeho základné práva. Trestné stíhanie, ktoré skončilo oslobodzujúcim rozsudkom hlboko zasiahlo do jeho súkromia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti a rodiny. Zdôraznil, že opodstatnený nárok navrhovateľa Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky pri predbežnom prerokovaní nároku

neuspokojilo bez uvedenia konkrétnych dôvodov. Rozhodnutie o neuspokojení nároku navrhovateľa z 02.02.2012 malo opätovne obrovský vplyv na psychický aj fyzický stav navrhovateľa, ktorý očakával pozitívny výsledok predbežného prerokovania nároku, že bude konečne spravodlivo a v súlade so zákonom odškodnený za tak výrazný zásah do jeho základných práv, akým bol výkon väzby. Na úhradu trov obhajoby v trestnom konaní si musel navrhovateľ vziať pôžičku. Bol odkázaný na život na dlh. Navrhovateľ bol vo výkone väzby po dobu 19 mesiacov a 12 dní. Na slobodu bol prepustený dňa 25. októbra 2004. Väzba pre účely trestného konania predstavuje najzávažnejší zásah do osobnej slobody jednotlivca, ktorú v článku 17 ods. 1 každému zaručuje Ústava Slovenskej republiky. Navrhovateľ sa po celú dobu väzby nachádzal v jednej cele spolu s ďalšími štyri ľuďmi fajčiarmi, v dôsledku čoho sa zdravotný stav navrhovateľa radikálne zhoršil a poznačilo to jeho zdravotný stav na celý život. Nedôvodným trestným sťažovaním pre trestný čin obchodovania s ľuďmi bola povesť navrhovateľa natoľko poškodená, že jeho stretnutia s niektorými ľuďmi sú doteraz sprevádzané ignoráciou, odsudzovaním a neúctou. Nepriznanie nároku v dôsledku uplynutia premlčacej doby by bolo neprimerane tvrdým postihom v porovnaní s rozsahom a charakterom navrhovateľom uplatňovaného práva. Navrhol zmeniť rozsudok okresného súdu a vyhovieť jeho návrhu v celom rozsahu.

Odvolyvanie odporcu smerovalo proti výroku rozsudku okresného súdu o náhrade trov konania. Za nesprávny označil názor okresného súdu, že odporca si náhradu trov konania napriek úspechu v konaní neuplatnil. Žiadosť o prisúdenie náhrady trov konania podal odporca spolu s vyjadrením vo veci samej zo dňa 8. apríla 2014. Odporcovi vznikli v súvislosti s účasťou na pojednávaní pred Okresným súdom Banská Bystrica trovy cestovného vo výške 39,57 Eur. Žiadal zmeniť rozsudok okresného súdu v napadnutej časti a uložiť navrhovateľovi povinnosť zaplatiť odporcovi náhradu trov konania vo výške 39,57 Eur.

Krajský súd po prejednaní veci bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 214 ods. 2 O. s. p. rozsudok okresného súdu podľa § 221 ods. 1 písm. h) O. s. p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Navrhovateľ v čase, keď podával návrh na Okresný súd Banská Bystrica nebol zastúpený právnym zástupcom. Zvolil si ho podľa doloženého plnomocenstva na č. l. 39 spisu až 19. mája 2014 v osobe advokáta JUDr. Alexeja Ivanka. V pôvodnom návrhu na začatie konania na č. l. 1 až 4 spisu navrhovateľ popísal skutkové okolnosti, od ktorých si odvodzuje svoj nárok a navrhol, aby Okresný súd Banská Bystrica vydal rozsudok: „Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi sumu 9 146,41 Eur ako paušálnu peňažnú náhradu za každý mesiac strávený vo väzbe spolu za 19 mesiacov a 12 dní, náhradu trov právneho zastupovania obhajcom JUDr. Ľubomírom Kaščákom v sume 2 904,37 Eur. Zároveň žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy v sume 17 000,- Eur, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku“. Okresný súd uznesením č. k. 10C/413/2013-8 zo 17. decembra 2013 vyzval navrhovateľa na odstránenie väd odvolania, za ktoré považoval nesprávne označenie odporcu a žiadal od navrhovateľa špecifikáciu výšky náhrady škody a špecifikáciu náhrady nemajetkovej ujmy. V písomnej reakcii na výzvu okresného súdu navrhovateľ ešte stále bez právneho zástupcu uviedol, že sa v konaní domáha náhrady škody v sume 2 904,37 Eur ako náhrady trov právneho zastúpenia v trestnom konaní a v písomnom návrhu z 20. novembra 2011 uplatnené dva nároky 9 146,41 Eur ako paušálnu peňažnú náhradu za čas strávený vo väzbe a náhradu nemajetkovej ujmy v sume 17 000,- Eur spojil do jednej položky. V ten istý deň doručil navrhovateľ Okresnému súdu Banská Bystrica aj úplné znenie návrhu na začatie konania (č. l. 15 až 18 spisu), ktorý sa opäť nielen čo do výšky uplatnených nárokov, ale aj ich skutkového odôvodnenia líši od pôvodnej žaloby. Z oboch týchto podaní je zrejmé, že okrem škody, ktorá vznikla navrhovateľovi vyplatením trov právneho zastupovania obhajcovi v trestnom konaní si uplatňuje navrhovateľ aj náhradu nemajetkovej ujmy s tvrdením, že výkon väzby negatívne ovplyvnil jeho život po zdravotnej, rodinnej i spoločnej stránke. V dôsledku väzby sa mu rozpadlo manželstvo, stratil deti a priateľov, zamestnanie a znemožnilo mu to nájsť znovu uplatnenie v spoločnosti s nálepkou obchodníka s bielym mäsom a to aj napriek tomu, že bol oslobodený. Navrhovateľ svoje nároky podriadil v opravenom návrhu pod ustanovenie § 17 ods. 1, 2 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci. Za predmet konania podľa návrhu navrhovateľa považoval náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 17 000,- Eur, náhradu škody vo výške 9 146,41 Eur + 2 904,37 Eur aj odporca, čo je zrejmé z jeho vyjadrenia na č. l. 28 až 30 spisu: „Žalobca si žalobným návrhom uplatnil nárok na náhradu majetkovej škody v sume 9 146,41 Eur ako paušálnej náhrady za každý mesiac strávený vo väzbe spolu za 19 mesiacov a 12 dní, ďalej nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v sume 17 000,- Eur, ako aj nárok na náhradu trov konania vynaložených v súvislosti s predmetným trestným konaním v sume 2 904,37 Eur“. Okresný súd sa žiadnym spôsobom nevyporiadal

so zmätočnými podaniami navrhovateľa ohľadne predmetu konania a neujasnil si aké nároky, na akom skutkovom základe si navrhovateľ uplatňuje napriek tomu, že sám považoval návrh na začatie konania z hľadiska uplatnených nárokov za nejasný. Na pojednávaní dňa 20. mája 2014 rozhodol o pripustení zmeny návrhu len v časti označenia odporcu na Slovenská republika - Ministerstvo spravodlivosti SR, Bratislava. Zrejme pod vplyvom vyjadrenia odporcu k návrhu, že ak si navrhovateľ uplatňuje nároky od nezákonného rozhodnutia, za ktoré označil uznesenie Okresného súdu Banská Bystrica o vzatí do väzby z 15. 03. 2003 pod sp. zn. Tp/25/2003, je potrebné jeho nároky podriaďiť zákonu č. 58/1969 Zb. a vzhľadom na jeho námietku premlčania sa uberalo konanie už len smerom k posúdeniu, či námietku premlčania uplatňuje odporca dôvodne a či jej vznesenie vzhľadom na charakter uplatňovaných nárokov nie je v rozpore s dobrými mravmi.

Občiansky súdny poriadok v § 152 ods. 2 ukladá súdu rozhodnúť o celej prejednávanej veci. Okresný súd rozsudkom zo 16. júla 2014 nerozhodol o celej prejednávanej veci, absentuje rozhodnutie o nároku na zaplatenie 17 000,- Eur uplatnenom návrhom na začatie konania doručenom okresnému súdu dňa 22. 11. 2013.

Z dôvodu neujasnenia si predmetu konania nemohol okresný súd rozhodnúť o návrhu navrhovateľa správne. Odvolací súd sa stotožňuje s názorom účastníkov a okresného súdu, že podľa § 27 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. je potrebné nároky navrhovateľa posúdiť podľa ustanovení zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom, pretože zákon č. 514/2003 Z. z. sa aplikuje len na nároky na náhradu škody spôsobenú rozhodnutiami, ktoré boli vydané po nadobudnutí účinnosti zákona č. 514/2003 Z. z. Tento zákon nadobudol účinnosť 1. júla 2004. Za nezákonné rozhodnutie, od ktorého si odvíja navrhovateľ nároky označil navrhovateľ uznesenie Okresného súdu v Banskej Bystrici z 15. marca 2003 o vzatí do väzby.

Zákon č. 58/1969 Zb. priamy nárok poškodeného na náhradu nemajetkovej ujmy pri zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú rozhodnutím o väzbe neupravoval. Táto skutočnosť má podstatný vplyv na posúdenie námietky premlčania vznesenej odporcom, ktorý práve s odkazom na § 23 zákona č. 58/1969 Zb. namietal, že uplatnené právo je premlčané.

Podľa § 23 zákona č. 58/1969 Zb. právo na náhradu škody podľa prvej časti druhej hlavy sa premlčí za rok odo dňa, keď nadobudlo právoplatnosť oslobodzujúce rozhodnutie alebo rozhodnutie odsudzujúce na miernejší trest alebo rozhodnutie, ktorým bolo trestné konanie zastavené.

V druhej hlave prvej časti zákon č. 58/1969 Zb. upravuje právo na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe, nie nárok na náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej držaním vo väzbe. Z tohto dôvodu sa ustanovenie § 23 zákona č. 58/1969 Zb. o dĺžke jednoročnej premlčacej doby odo dňa právoplatnosti oslobodzujúceho rozhodnutia môže vzťahovať len na tie nároky, ktoré vyplývajú z druhej hlavy prvej časti zákona č. 58/1969 Zb. označené v pôvodnej žalobe ako náhrada trov právneho zastupovania obhajcom JUDr. Ľubomírom Kaščákom v sume 2 904,37 Eur a paušálna peňažná náhrada za každý mesiac strávený vo väzbe vo výške 9 146,41 Eur. Pre účely správneho posúdenia námietky premlčania vznesenej odporcom bude musieť okresný súd dopytom na navrhovateľa (jeho právneho zástupcu) zistiť, či si uplatňuje nárok za čas strávený vo väzbe vo výške 9 146,41 Eur spolu s nárokom na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 17 000,- Eur alebo od niektorého nároku upustil a berie čiastočne späť návrh.

I keď zákon č. 58/1969 Zb. náhradu nemajetkovej ujmy pri zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú rozhodnutím o väzbe neumožňuje, nie je možné dospieť k názoru, že takýto nárok je v dôsledku nezákonného rozhodnutia vydaného pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 514/2003 Z. z. vylúčený. V zmysle rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/177/2005 z 31. mája 2007 uverejneného v Zbierke stanovísk NS SR a rozhodnutí súdov SR v čísle vydania (zväzku) 2, ročník 2009, na strane 27 pod poradovým (publikačným) číslom 13/2009 nárok na náhradu nemajetkovej ujmy treba posudzovať aj v súvislosti s článkom 5 ods. 1 a ods. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, i keď nárok na odškodnenie väzby vznikol podľa ustanovenia § 5 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. Okresný súd sa v napadnutom rozhodnutí nevenuje osobitne dôvodnosti námietky premlčania vo vzťahu k nároku na náhradu nemajetkovej ujmy. Z dôvodov jeho rozhodnutia nie je možné vôbec zistiť, pod ktoré ustanovenia a ktorého zákona podriadil navrhovateľom uplatnené nároky, keď v prvých troch

odsekoch odôvodnenia uvádza len názory účastníkov ako by mal súd nárok posúdiť. Chýba však právny názor okresného súdu.

Pre účely ďalšieho efektívneho konania považuje odvolací súd za potrebné vyjadriť svoj názor k tvrdeniu navrhovateľa, že odporca uplatnil námietku premlčania vo vzťahu k nárokom vyplývajúcim z druhej hlavy prvej časti zákona č. 58/1969 Zb. v rozpore s dobrými mravmi. Okolnosti prípadu nenasvedčujú takémuto záveru. Odvolací súd súhlasí s názorom okresného súdu, že nepriaznivý zdravotný stav navrhovateľa a jeho rezignácia po odmietnutí uspokojenia nároku v rámci predbežného prerokovania nemôže viesť k záverom o uplatnení námietky premlčania v rozpore s dobrými mravmi. Odporca v prípade navrhovateľa žiadnym svojím konaním (ako vo veci posudzovanej Ústavným súdom Českej republiky pod sp. zn. I. ÚS 718/11) nezavinil, že zákonom ustanovenú lehotu na uplatnenie nárokov na náhradu škody podľa zákona č. 58/1969 Zb. navrhovateľ zmeškal. Tento (správny) záver okresného súdu by sa podľa doterajšieho obsahu spisu mohol vzťahovať len k čiastkovému nároku na zaplatenie náhrady škody vo výške 2 904,37 Eur z dôvodu, že doteraz nebolo ujasnené, čo žiadaná suma 9 146,41 Eur a 17 000,- Eur predstavujú.

V ďalšom konaní okresný súd potom ako navrhovateľ dostatočne zrozumiteľne vymedzí svoje nároky na náhradu škodu a náhradu nemajetkovej ujmy vec opätovne prejedná a posúdi odporcom vnesenú námietku premlčania vo vzťahu ku všetkým čiastkovým nárokom osobitne a svoje úvahy v dôvodoch rozhodnutia podrobne rozvedie aj s poukazom na príslušné zákonné ustanovenia, z ktorých vychádzal.

Dôvodne odporca v odvolaní proti výroku rozsudku okresného súdu o trovách konania namieta nesprávne právne posúdenie veci. Odporca si náhradu trov konania uplatnil už v priebehu konania vo vyjadrení k návrhu na č. I. 30 spisu.

V novom rozhodnutí rozhodne okresný súd opäť o trovách prvostupňového, aj odvolacieho konania (§ 224 ods. 3 O. s. p.).

Toto rozhodnutie prijal senát krajského súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je odvolanie prípustné.